

Rafel Juanola, Helena Riuró i Eduard Torrellas
Institut Josep Brugulat, Banyoles

Objectius

La riera de la Canaleta voreja el barri on està situat l'institut Josep Brugulat:

1. Utilitzar diferents mètodes d'observació i presa de dades per analitzar l'estat de la riera (CE3)
2. Identificar els elements integrants de l'ecosistema, així com el seu paper en aquest, per tal de reconèixer la importància de la conservació de l'ecosistema i la seva biodiversitat (CE5).
3. Argumentar possibles accions per millorar de forma individual, col·lectiva i institucional les condicions de la riera (CE5), utilitzant la llengua escrita com a eina de comunicació (CCL1).

Contextualització

Projecte de 21 h realitzat amb l'alumnat de 1r d'ESO a la matèria de projectes. Grups classe de 31 alumnes, dividits en 8 grups cooperatius de 3-4 persones.

Situació de partida: L'alumnat de 2n d'ESO de l'optativa d'Escoles Verdes ha observat que la riera de Canaleta del nostre barri, Banyoles, està malmesa. Ens han fet un vídeo amb imatges i ens encarreguen fer un informe per a l'Ajuntament per millorar-la.

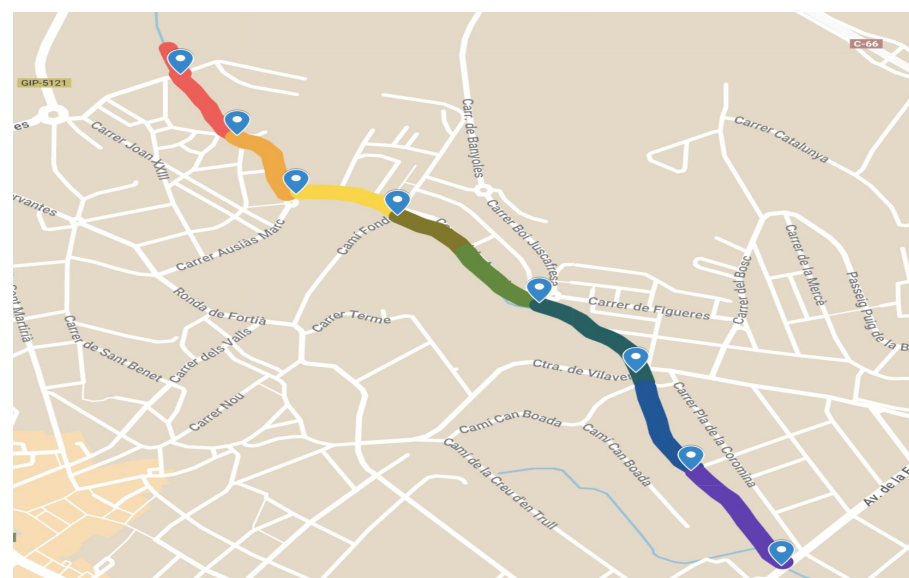

Figura 1. Trams riera de la Canaleta.

Figura 2. Obtenció d'aigua i observacions generals.

Figura 3. Anàlisi de les condicions fisicoquímiques.

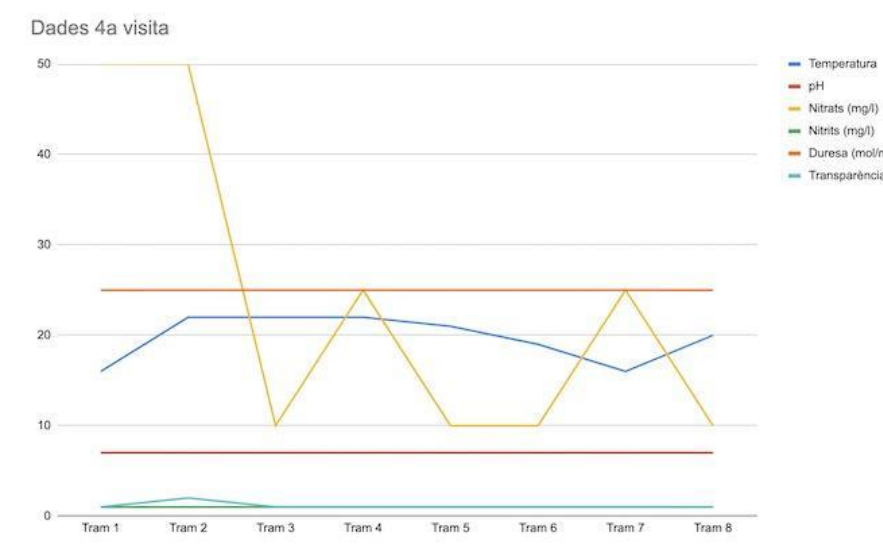

Figura 4. Gràfic de les dades obtingudes.

Figura 5. Proposem millores.

Figura 6. Realització dels murals de sensibilització.

Activitats o experiències més rellevants i agents implicats

Fase 1. Analitzem l'estat actual de la riera. A cada grup se li assigna el seu tram (Figura 1). A cada sortida (4) s'agafa aigua per analitzar (Figura 2) i s'omplen les condicions generals i hidrològiques segons la fitxa de camp. Realització de gràfics i anàlisi de l'ecosistema (espècies invasores, xarxes tròfiques...; Figures 3 i 4).

Fase 2. Millorem el tram estudiat. Cada grup fa una proposta de millora del tram estudiat fent una descripció de l'estat actual del tram de riera i proposant millores de l'entorn natural i dels seus usos (Figura 5).

Fase 3. Compartim amb el grup classe. Exposició de les propostes de millora a tot el grup classe.

Fase 4. Redactem l'informe de millora. Es redacta l'informe en el dossier utilitzant una bastida per a l'acompanyament en l'escriptura d'assajos científics en dues parts: Exploració de les idees i escriptura del primer esborrany amb coavaluació; seguit de l'escriptura de l'assaig definitiu i, després d'una primera correcció, es passa a l'ordinador.

Fase 5. Difonem el nostre treball a tot el centre, a partir del material generat a les diferents fases i tasques realitzades durant el projecte.

Canvis i transformacions aconseguides

Informe: proposta de canvis dirigits a l'Ajuntament per promoure les possibles millores ambientals, i també lúdiques i socials de la riera (Figura 5).

Sensibilització: mural de cada tram amb la informació més rellevant, tant de l'ecosistema com dels impactes observats penjat a l'entrada de l'institut (Figura 6).

Acció: el projecte es va realitzar a finals del 3r trimestre del curs 22-23, a inici de curs es va promoure una recollida de residus al voltant de l'institut i als diferents trams de la riera.

Conclusions

1. A partir de l'anàlisi de les dades fisicoquímiques i hidrològiques preses es va observar que en els dos primers trams de la riera, abans de la connexió amb els recs que buiden l'aigua de l'estany, presenta un grau de contaminació per nitrats molt més elevat que la resta.
2. A relació amb l'ecosistema i la fauna i flora identificada, es va concloure que es tracta d'un entorn natural pobre en biodiversitat, condicionat en gran part per l'excés de canya americana i l'estructura del terreny.
3. Els informes realitzats per l'alumnat utilitzant la bastida de suport apunten diverses solucions de millora per tenir en compte a l'hora d'aplicar el Pla Especial de la riera Canaleta - riu Terri.

Referències i més informació

- Limnos. Associació de Defensa del Patrimoni Natural del Pla de l'Estany (s.d.). <http://limnos.org>
- Ramon Folch (Octubre 2023) Recs: Banyoles i aigua. Espai expositiu Can Tarradas.
- Procediment d'Avaluació Ambiental del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Banyoles. (Juliol 2020). <https://seu.banyoles.cat>
- Jordi Domènech (2010-2011). Plantilla per acompanyar l'alumnat de primer cicle d'ESO en l'elaboració d'assajos científics. <https://sites.google.com/a/xtec.cat/c3/>.